

***Adnabod eich plant* – cefnogi disgyblion sydd wedi cael profiadau niweidiol yn ystod plentyndod (ACE)**

Teitl yr adroddiad:

Adnabod eich plant – cefnogi disgyblion sydd wedi cael profiadau niweidiol yn ystod plentyndod (ACE)

Manylion yr adroddiad

Comisiynwyd yr adroddiad gan Gyfarwyddiaeth Addysg Llywodraeth Cymru i bwysu a mesur cystal y mae ysgolion yng Nghymru yn cefnogi disgyblion sydd wedi cael profiadau niweidiol yn ystod plentyndod (ACE). Mae'r adroddiad hefyd yn edrych ar effeithiolrwydd y cydweithio rhwng addysg a gwasanaethau cyhoeddus eraill wrth gefnogi'r disgyblion hyn a'u teuluoedd.

Mae'r adroddiad hefyd yn ystyried strategaethau ysgolion ar gyfer cefnogi disgyblion sy'n dioddef trawma neu ACE ar y pryd, gan ddefnyddio astudiaethau achos i ddangos arfer gorau.

Crynodeb o'r prif ganfyddiadau

Bellach, mae gan lawer o arweinwyr, athrawon a staff cymorth ddealltwriaeth well o effaith profiadau niweidiol yn ystod plentyndod ar blant a phobl ifanc, o ganlyniad i hyfforddiant gan Ganolfan Cymorth ACE Cymru.

Mae'r ysgolion sy'n cefnogi orau ddisgyblion sydd wedi cael profiadau niweidiol yn ystod plentyndod a disgyblion eraill sy'n agored i niwed, yn adnabod eu disgyblion yn dda ac yn cynnig amgylchedd diogel ac anogol lle y gall pob disgybl deimlo'n hapus.

Mae ansawdd ac effaith y cymorth i ddisgyblion sydd wedi cael profiadau niweidiol yn ystod plentyndod yn tueddu i fod yn well yn yr ysgolion cynradd yr aeth Estyn iddynt, nag yn yr ysgolion uwchradd.

Yn yr achosion gorau, mae ysgolion yn canolbwyntio ar wella lles eu holl ddisgyblion. Er bod cymorth ac ymyriadau targedig ac arbenigol i'r rhai sydd eu hangen fwyaf, mae darpariaeth gyffredinol ystyriol hefyd ar gyfer meithrin gwydnwch disgyblion a chryfhau eu deallusrwydd emosiynol.

Mae ychydig o ysgolion yn defnyddio'u Grant Datblygu Disgyblion i ariannu cymorth pwrpasol, fel grwpiau anogaeth, lle mae disgyblion yn dysgu sut i gymdeithasu ac yn dysgu strategaethau ymdopi.

Mae'r rhan fwyaf o ddisgyblion yn dweud bod oedolion addas yn yr ysgol y maent yn ymddiried ynddynt ac yn teimlo'n ddigon diogel i drafod problemau gyda nhw a theimlo y byddant yn eu helpu.

Mae trefniadau priodol ar gyfer monitro lles a chynnydd disgyblion agored i niwed a'r rhai sydd wedi cael profiadau niweidiol yn ystod plentyndod gan y rhan fwyaf o ysgolion.

Mae lles dinasyddion Cymru, gan gynnwys plant a phobl ifanc, yn uchel ar agenda pob awdurdod lleol a dyma un o'r prif flaenoriaethau yn eu cynlluniau strategol corfforaethol.

Mae pob awdurdod lleol wedi llofnodi Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru, sy'n eu helpu i rannu gwybodaeth bersonol yn effeithiol ac yn gyfreithlon, ac yn caniatáu i wasanaethau gydweithio er mwyn cefnogi pobl. Fodd bynnag, mae'r defnydd o brotocolau rhannu gwybodaeth rhwng awdurdodau lleol a gwasanaethau eraill ac asiantaethau allanol yn anghyson.

Mae gan holl wasanaethau addysg awdurdodau lleol drefniadau i drafod plant a phobl ifanc trwy gyfarfodydd cynllunio amlasiantaethol neu gyfarfodydd 'y tîm o amgylch y teulu'. Mae ychydig o awdurdodau lleol wedi datblygu'u gwasanaeth Teuluoedd yn Gyntaf i greu gwasanaethau 'Cymorth Cynnar' neu 'Ganolfannau Cymorth Cynnar'. Mae'r canolfannau hyn yn cynnwys yr heddlu, addysg ac asiantaethau gwirfoddol. Bwriedir i'r rhain gynorthwyo teuluoedd nad ydynt efallai'n gymwys ar gyfer gwasanaethau statudol.

Dylai Llywodraeth Cymru:

A8 - Hyrwyddo Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru ac annog rhannu gwybodaeth am ddisgyblion a theuluoedd agored i niwed yn amserol gydag ysgolion.

Derbyn - Byddwn yn annog Awdurdodau Lleol i weithio gyda'r partneriaid statudol i adolygu eu trefniadau ar gyfer Cytundeb Rhannu Gwybodaeth Bersonol Cymru (y Cytundeb) er mwyn gwneud yn sicr bod y protocolau rhannu gwybodaeth â gwasanaethau ac asiantaethau eraill yn sicrhau bod disgyblion sy'n agored i niwed a'u teuluoedd yn cael eu cefnogi'n briodol.

Ein cam nesaf fydd ysgrifennu at awdurdodau lleol a chonsortia i ddarganfod i ba raddau y maent yn hybu'r Cytundeb a beth sy'n gweithio orau o ran rhannu gwybodaeth am ddisgyblion sy'n agored i niwed a'u teuluoedd.

Byddwn wedyn yn llunio nodiadau ynghylch arfer gorau mewn perthynas â rhannu gwybodaeth ac yn eu rhannu â phawb yn y maes er mwyn annog dulliau gweithredu cyson ledled Cymru.

Mae'r adroddiad yn cynnwys yr argymhellion isod ar gyfer ysgolion, cyrff llywodraethu ac awdurdodau lleol:

Dylai ysgolion:

A1 Ddarparu cymorth targedig a chymorth ysgol gyfan i ddisgyblion

agored i niwed, mewn partneriaeth â gwasanaethau eraill, ar sail dealltwriaeth o effaith profiadau niweidiol yn ystod plentyndod ar blant

A2 Blaenoriaethu meithrin perthynas ymddiriedus a chadarnhaol gyda theuluoedd, sy'n eu hannog i rannu gwybodaeth bwysig gyda'r ysgol

A3 Sicrhau bod mannau tawel, anogol a chefnogol ar gael yn briodol i bob disgybl agored i niwed, yn enwedig y rhai sydd wedi cael profiadau niweidiol yn ystod plentyndod, ac yn arbennig i ddisgyblion uwchradd hŷn

A4 Rhoi hyfforddiant a chymorth i holl staff ysgolion uwchradd, nid dim ond staff sy'n gwneud gwaith bugeiliol, i ddeall eu rôl fel oedolion ymddiriedus posibl i ddisgyblion agored i niwed

A5 Sefydlu mecanweithiau i rannu gwybodaeth am ddisgyblion a theuluoedd agored i niwed yn gyfrinachol ac yn sensitif, gyda staff perthnasol

Dylai awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol:

A6 Rannu gwybodaeth berthnasol am ddisgyblion a theuluoedd agored i niwed yn brydlon gydag ysgolion

A7 Cynorthwyo ysgolion i ddatblygu strategaethau sy'n ystyriol o brofiadau niweidiol yn ystod plentyndod er mwyn cefnogi disgyblion agored i niwed.

Bydd Adran Cymorth i Ddysgwyr y Gyfarwyddiaeth Addysg yn ysgrifennu at awdurdodau lleol a chonsortia rhanbarthol i dynnu eu sylw at yr argymhellion a osodwyd arnynt ac ar ysgolion gan yr adroddiad hwn.

Manylion cyhoeddi.

Cyhoeddwyd yr adroddiad ar 16 Ionawr a gellir ei weld are fan Estyn:

<https://www.estyn.llyw.cymru/>

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg.
This document is also available in English.

ISBN Digidol 978-1-83933-864-9

© hawlfraint y Goron Ionawr 2020
WG39805